

Internetconsultatie bij het besluit ten behoeve van de bestrijding van rundveeziekte IBR

Namens Natuurmonumenten, Utrechts Landschap, FREE Nature, ARK Rewilding Nederland, Ekogrön en Grazelands Rewilding (voorheen Stichting Taurus) ontvangt u hierbij onze reactie op het concept besluit ten behoeve van de bestrijding rundveeziekte IBR dat ter internetconsultatie voorligt.

Inleiding

De hierboven genoemde organisaties hebben kennisgenomen van het concept besluit. Wij hebben begrip voor de wens om Nederland IBR-vrij te krijgen, maar concluderen dat de voorgestelde werkwijze voor extensief gehouden runderen niet passend is bij de omstandigheden waaronder natuurbegrazing met runderen in Nederland plaatsvindt.

Bezwaren tegen de voorgestelde werkwijze

Natuurbegrazing met runderen vindt veelal plaats met zelfstandig levende kuddes dieren in grootschalige natuurgebieden. De beheerder van deze dieren heeft hen het grootste deel van het jaar niet onder zich en deze dieren zijn het ook niet gewend om jaarlijks ingevangen te worden of langdurig in een kraal te verblijven. De werkwijze die in dit concept besluit wordt voorgesteld is daarom in strijd met de basisprincipes van natuurbegrazing, is zeer moeilijk uitvoerbaar, vormt een forse inbreuk op het welzijn van runderen in natuurgebieden, verhoogt het risico op een bedrijfsongeval en heeft mogelijk ook een negatief effect op het gedrag van runderen richting bezoekers van onze natuurgebieden¹. Al met al levert de voorgestelde werkwijze een onwerkbare situatie op voor natuurorganisaties.

Hiermee ontstaat ook een probleem voor het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNV) en de rundveesector. Wanneer de voorgestelde werkwijze niet uitvoerbaar blijkt is het immers niet mogelijk om 99,9% van de runderen vrij te krijgen van IBR en zo de 'status-vrij' van de Europese Commissie te verkrijgen.

Voorstellen om de werkwijze te verbeteren

Subsidiar aan deze bezwaren doen wij hieronder vier voorstellen die de werkwijze voor extensief gehouden runderen uitvoerbaarder maakt:

1. Categorie-1 inrichting bij 85% aantoonbaar geen gE-antistoffen

Het is zeer wenselijk dat inrichtingen met extensief gehouden runderen ook als categorie-1 inrichting kunnen worden aangemeld wanneer eenmalig in individuele bloedmonsters, genomen van **85%** van de op de inrichting gehouden runderen, geen gE-antistoffen zijn aangetoond.² Het is namelijk vrijwel onmogelijk om 100% van de runderen in een natuurgebied in te vangen en zo de inrichting als

¹ Runderen zullen door het invangen anders gaan reageren op mensen. Deze reactie kan zowel bestaan uit het vertonen van meer vluchtgedrag, waardoor de dieren in de toekomst nog moeilijker te vangen zijn, maar ook uit agressief gedrag richting mensen.

² Dit zou dan ook, in overeenstemming met het tweede lid van artikel 1.72 (§ 14.4.) van het concept besluit, gelden voor inrichtingen waarop in ten hoogste twee van de individuele bloedmonsters gE-antistoffen zijn aangetoond.

categorie-1 inrichting te kunnen aanmelden. Er zijn altijd een of meerdere dieren die niet te vangen zijn.

Daarnaast zou dit ook voorkomen dat runderen jaarlijks moeten worden ingevangen om bloedmonsters af te nemen of een vaccin toe te dienen. Hiermee wordt het voor veel natuurgebieden mogelijk om met een eenmalige -weliswaar nog steeds forse- actie, aan het besluit te voldoen, wat zal leiden tot minder dierenleed, minder risico's op bedrijfsongevallen en een kleinere kans op incidenten met runderen en bezoekers van natuurgebieden.

Wanneer dit wenselijk is zouden wij vervolgens, in het geval van een verplaatsing van een dier naar een andere inrichting, enkel daadwerkelijk geteste dieren verplaatsen vanuit deze categorie-1 inrichtingen.

2. Plan voor vergoeding onkosten natuurorganisaties

Daarnaast zijn de lusten en de lasten onevenredig verdeeld: de nationale bestrijding van IBR levert de rundveesector hoofdzakelijk voordelen op en natuurorganisaties louter nadelen. Dit geldt vooral op financieel vlak. In de nota van toelichting bij dit concept besluit komt naar voren dat de bestrijding van IBR de rundveesector €15,5 miljoen per jaar bespaart, terwijl deze bestrijding natuurorganisaties enkel geld kost. Wanneer dit besluit in werking treedt zonder financiële ondersteuning voor natuurorganisaties levert dit dan ook een totaal onwerkbaar situatie op.

Wij vragen daarom met klem om een helder plan vanuit het ministerie van LNVN voor de vergoeding van de onkosten voor natuurorganisaties. Mogelijk valt deze ondersteuning te verwerken in het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL).

3. Uitzondering voor gebieden met extensief gehouden runderen zonder reproductie

Ook zou het zeer raadzaam zijn als dit concept besluit niet gehandhaafd gaat worden voor inrichtingen met extensief gehouden runderen waar geen reproductie plaats vindt en van waaruit geen levende dieren worden afgevoerd.³ Runderen die in dit soort inrichtingen leven worden namelijk zelden tot nooit ingevangen, aangezien er geen reproductie is en dus ook geen noodzaak tot vangen om jonge dieren te voorzien van een oormerk vanwege de Identificatie & Registratie plicht. Deze dieren zijn het niet gewend om gevangen te worden en het is daardoor onmogelijk om 55, 85 of 100 procent van de dieren tegelijkertijd te vangen om bloedmonsters te nemen of een vaccin toe te dienen.

4. Beleidsmatige nieuwe status voor extensief gehouden runderen in natuurgebieden

Verder is het wenselijk dat er door het ministerie van LNVN, parallel aan de uitrol van dit besluit, gewerkt wordt aan een beleidsmatige nieuwe status voor extensief gehouden runderen (en paarden) in natuurgebieden. Hierdoor zouden deze dieren in veel natuurgebieden niet meer onder het regime van de Wet Dieren vallen waardoor zij ook niet meer meegenomen hoeven te worden in dit besluit ten behoeve van de bestrijding van rundveeziekte IBR. Onze organisaties hebben op 14 mei 2024, samen met WNF-NL en Vogelbescherming Nederland, over deze nieuwe status een brief gestuurd aan het ministerie van LNVN (toen nog het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geheten).

³ Het zou hierbij wel mogelijk moeten zijn om runderen die vrij zijn van IBR aan te voeren richting dit soort inrichtingen.

Kort samengevat,

Verzoeken wij u om het besluit ten behoeve van de bestrijding rundveeziekte IBR niet uit te voeren.

Subsidiair aan dit verzoek vragen wij u om onderstaande vier voorstellen over te nemen:

- 1. Het mogelijk te maken om inrichtingen met extensief gehouden runderen ook als categorie-1 inrichting te kunnen aanmelden wanneer eenmalig in individuele bloedmonsters, genomen van 85% van de op de inrichting gehouden runderen, geen gE-antistoffen zijn aangetoond.**
- 2. Te komen met een concreet plan voor de vergoeding van de onkosten die voor natuurorganisaties komen kijken bij het voldoen aan dit besluit.**
- 3. Dit besluit niet te handhaven bij inrichtingen met extensief gehouden runderen waar geen reproductie plaats vindt en van waaruit geen levende dieren worden afgevoerd.**
- 4. Een beleidsmatige nieuwe status voor extensief gehouden runderen uit te werken.**